

P MARTA PETREU

Acasă, pe Cîmpia
Armagedonului

roman

POLIROM
2019

N-aș crede că avea dreptate în privința lui Ticu, era el mai sănătos decît ea, dar asta nu însemna că durerile lui au fost chiar închipuite. El se plîngea și de reumatism, diagnosticat de el însuși, după cum îi înțepeneau articulațiile și mușchii. Mergea vara la mărătoare pe Pîriul Sărății, sus înspre Pădurea Ciorii, și se împacheta în nămolul sărat. „Iar mă doare cînele de reumatism!” se văieta el nimănui, frecîndu-se cu mîna pe umeri și pe omoplați. O dată pe an venea cineva și îi punca ventuze, iar el stătea cîteva ore culcat pe burtă, cu spatele plin de păhăruțele alea care îl sugeau și îi umflau carnea. Bombănindu-l pe la spate, ca bolnav închipuit cum îl socotea, Mica îl lăsa să facă ce vrea, fără nici o împotrivire.

Pentru ea și în comparație cu ea, toți eram atunci niște bolnavi închipuiți. Dura ceva vreme pînă cînd observa și ea că sintem cîteodată și noi într-adevăr betegi. Atunci, de gura lumii, făcea și ea ceva.

Mi-amintesc și o gripă serioasă de-a ei. Primise ca tratament de la dispensar, printre alte medicamente, codenal pentru tuse. Noaptea, după ce toți am adormit, Mica s-a sculat și-a aprins lampa. Și ne-a întrebat pe toți, pe rînd, cu glas străin și înfricoșat:

— Ce faceți? Dormiți? Toți dormiți? De ce dormiți? Nu sinteți nici unul fără somn, să vorovim? Că mi-e urît, sufletul meu e cuprins de un urît de moarte!

M-am trezit și eu în culcușul meu de pe conopei și-am auzit-o, apoi n-am mai putut veghea, am adormit la loc, cu pleoapele îngreunate de somn, în ciuda lămpii aprinse. A doua

zi. Mica avea să povestească, uimită și încă înspăimântată, urîtul care a sugrumat-o din toiul nopții pînă să se crape de ziua:

— Așe urît nu mi-o fost niciodată, m-o mîncat un urît... În crucea nopții! Și toți dormeați și vă hodineați, nici unul n-ați fost în stare să fiți cu mine! Și noaptea a fost așe de lungă... povestea ea, încă înspăimîntată, dar prefăcîndu-se că rîde de întîmplare și încercînd să-și ascundă spaima sub un zîmbet tremurat, îndoielnic.

Și nici peste patruzeci de ani n-a uitat experiența aceea pustiitoare, a urîtului și a singurătății fără de leac, pe care a pus-o mai ales pe seama codenalului, medicament pe care de-atunci l-a socotit, alături de paduden, de la care o durea stomacul, printre cele mai rele din lume. Nici cu n-am putut uita cît de singură s-a simțit și a fost ea atunci, cînd avea mai mare nevoie să fim cu ea și să-i spunem careva dintre noi o vorbă de liniștire.

*

Eram elevă de liceu cînd, citind ciclul Halippilor, am tresărit nu numai la gusa albă a Lenorei, ci și la un mărunțiș pe care nu-mi amintesc să-l fi găsit vreodată exploatat în vreo exegeză: și anume, am tresărit la pantofii lui Nory, care-i încălță așa de bine piciorul... Chiar dacă m-a nedumerit că umbla iarna în pantofi de lac – și, recunosc, n-am dezlegat misterul decît în 1991, la prima mea ieșire în Occident, cînd am văzut, la început de iarnă, toate belgienele din Leuven încălțate în minunați pantofi

cu toc jos, în timp ce noi, româncele, purtam mătăhăloasele noastre cisme negre -, am priceput instantaneu ce înseamnă o încălțăminte elegantă.

Pentru că eu n-am avut-o. Iarna purtam bocancii butucănoși, cu talpă groasă, de nu știu câte ori pingelită, ai fratelui meu. Cum îi rămîneau mici, cum treceau în folosința mea. Erau cu patru, cinci numere mai mari, așa că lunecam și-n interiorul lor, și pe zăpada înghețată a uliței. Bocancii lui peticiți și răsuciti, cu capse de metal - rușinea iernilor mele. Aș fi vrut și eu ghetuțe frumoase, cum aveau câteva dintre colegele mele ai căror tați erau muncitori navetiști la Cluj. Ticu nu naveta și nu avea salariu, nu se-ndura să se despartă de pămîntul Cutcii și de orizontul lui pustiiit, noi n-aveam bani, iar eu purtam bocancii lui Tinu, contorsionați ca niște animale prost împăiate.

Am avut în schimb o pereche de sandale frumoase, 48 de lei, cadoul Martei, pentru cine știe ce chestie drăgută i-oi fi spus. La început m-au tăiat la degetul mare, dar cu timpul s-au lăsat... De fapt, vara umblam desculță, iar Tinu, la fel. Atunci ne purtam și ne arătam fiecare propriile noastre picioare, iar furia mea că sînt obligată să-i port încălțările se pierdea. Acum rîdem amîndoi ca proștii de bocancii aceia, cum rîdem și de ziua cînd, lăsată în grija lui, m-a convins să sărut motanul negru, pe numele lui Ionel, pe bot: „Pupă-l, dragă, că-i frumos!”. Și l-am pupat. Poate din aprilie, poate din mai, cînd și alți copii de pe uliță începeau să lipăie desculți pe pămîntul răcoros și abia zbicit al cărărilor, îi ceream și noi voie Mamei

să ne descălțăm. Tălpile mele își amintesc și acum senzațiile pe care le-au încercat pe pământul bătătorit al curții, pe iarbă, pe troscotel, pe ulită ori pe miriștile triste de august, pe arătura de primăvară și pe aceea de septembrie. Îmi amintesc roua de dimineată udîndu-mi glesnele și prundișul cald de pe malul Someșului, pe care călcam precaut. Fiecare bucată de loc pe care am pășit s-a imprimat senzual în tălpile mele și-n degetele mele de la picioare, cu temperatura, asprimea și consistența ei. Chiar și zăpada, pentru că într-o noapte de iarnă cu febră, rătăcită în labirinturile părelnice ale fierbințelii, am umblat pe zăpadă desculță. Senzația cea mai vie mi-a lăsat-o însă pe tălpi și pe piele grîul din lădoiul de grîu, în care mă cobora tata desculță, să pun frunze de nuc și de pelin, să nu se facă gărgărițe. *Mirabila sămînuță* a lui Blaga îmi aduce întotdeauna în minte șura de acasă și uriașul lădoi pentru bucate, la buza căruia ne urcam cu scara, în interiorul căruia era întuneric și mirosea ca la moară. Cînd mă scotea afară din lădoi, Ticu trebuia să mă tragă de brațe, ca oamenii cînd mă scoteau din morminte: aproape că mă îmbrățișa.

Ca să ne lase să umblăm desculți, Mica întii cerceta răceala pămîntului, apoi ne povestea despre cismulițele ei negre de box, cu tureacul tare, făcute la comandă, la șușterul Elecheș Țala, din sat. Cele de duminică erau însă lucrate la Cluj și aveau blacheuri la tocure, astfel încît pasul ei suna ca o defilare militară. M-am amuzat extraordinar cînd, citind viața reginei Maria, am aflat că mama ei, fiica țarului Alexandru

al II-lea, și-a comandat toată viața ghetete în Rusia natală, la Petersburg, și că avea același calapod pentru stîngul și dreptul. Asta da, mi-am spus mirată, asta este o performanță de ținut minte, la fel ca năravul chinezesc al picioarelor mici, înfășate și atrofiate, din vremurile imperiale. Și gîndul mă ducea la mama și la cismele ei făcute la comandă, și-apoi la toate prințesele de basm, pedepsite, ca-n *Povestea porcului*, să poarte opinci de fier, și la condurii lor de sticlă... Cum poate cineva să umble în pantofiori de cleștar? sau de aur? mă întrebam stupefiată în duminicile de vară în care-i citeam pe Frații Grimm, întinsă în iarba caldă de sub peri. Pentru că eu, dacă aș fi fost prințesă, mi-aș fi cumpărat cei mai moi pantofiori roșii și mi-aș fi luat o mulțime de ghetuțe, toate pe măsura mea.

Da. Înainte de-a ne îngădui descălțarea, Mica ne mai povestea și cum mergea ea la școală, de primăvara foarte devreme, desculță. Așa mergeau toți în anii aceia, '30 – adăuga. Și cum odată, într-un aprilie smintit, a prins-o zăpada la școală fără încălțări, iar Alesandru, fratele ei uriaș, cel pe care mai tîrziu, ca flăcău, l-a purtat o mîndră pe dealuri o noapte întreagă numai în izmene, a venit s-o ducă acasă pe sus, în brațe. Asta îmi plăcea, asta credeam, fiindcă și pe mine mă purta unchiul Alesandru – dar nu în brațe, ci în spate.

Tălpile mele își amintesc senzația rece a pămîntului zbicit. La început, umblam precaut, iar dacă voiam să ne jucăm coțca ne încălțam iute la loc. Dar din aprilie, mai și pînă în septembrie, cînd mă încălțam pentru școală, tălpile

mi se întăreau ele însele ca o talpă de bocanc
augustin, și mai nimic nu mă putea înțepa sau
râni. Numai miriștea de La Cruce, locul de grâu
al lui Tica, acum însă al Gospodăriei Colective.
Pe miriște, printre cotoare ascuțite de grâu,
vrejuri de mure și flori sărace de ciocânași ori
de trei-frați-pătați, unde pășteam curcile, da,
acolo mă înțepam.

Să-ți amintești seamănă cu ruperea crustei
maronii de pe-o rană. Dedesubt, carnea e fra-
gedă, roșie ca pielița buzelor. Alteori, afli carnea
fermentînd în puroiul galben, gras, hrănitor de
bacterii. Crusta maronie de pe coate și de pe
genunchi, tare ca o coajă de pîine, sub care
mocnește, portocaliu, gros ca smîntîna, puroi-
iul, a fost crusta verilor mele desculțe, cînd
alergam prin praful moale al uliței și cădeam,
dubindu-mă adînc. Ori, mai rău, lovindu-mă
la unghia de la degetul mare al labelor mele
bătucite.

Da. Existau loviturile de prăpăd la unghiile
degetelor mari de la picioare. Îmi amintesc ca
prin aburii suferinței o vară splendidă, în care
fratele meu a născocit cele mai sălbatice jocuri.
Știam că fiecare lucru își are prețul său și că,
pentru mine, din start, nu există bucurii fără
plată. Am căzut repetat, lovindu-mă urît la
unghiile degetelor de la picioare, la genunchi
și la coate. La începutul toamnei, labele picioa-
relor, genunchii și coatele îmi erau acoperite
de o crustă cafenie, dură, care se întindea sus
pe brațe și pe picioare, iar sub pojghița chera-
tinoasă de gîndac kafkian mustea voios un
puroi consistent, galben ca florile de ciocânaș.
Începuse școala și lumina avea culoarea palidă